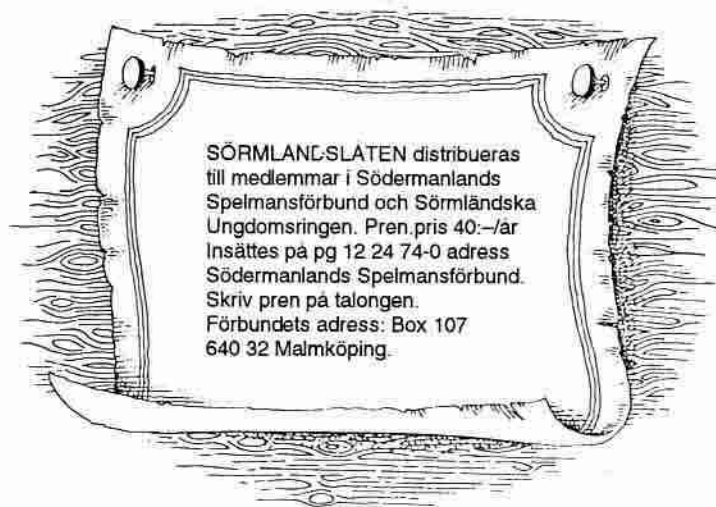

SÖRMLANDSLÅTEN

1993

Nr 2

SÖRMLANDSLÄTEN distribueras till medlemmar i Södermanlands Spelmansförbund och Sörmländska Ungdomsringen. Pren.pris 40:-/år
Insättes på pg 12 24 74-0 adress Södermanlands Spelmansförbund.
Skriv pren på talongen.
Förbundets adress: Box 107
640 32 Malmköping.

INNEHÅLL

Ordförandens sida	2	Sjöström, Julkäseri	13
Den nya Sörmlandslåten	3	Folkmusiken i dag i Sörmland	18
Axel Andersson	4	Ett försök	19
Spelmannens barn	10	Polonessboken	20
Anselm Hellström	11	Sörmlandslåten 25 år	22

Omslagsbild: Axel Andersson, ett ungdomsfoto från 1945-50

Ansvarig utgivare:
Leif Johanson
Redaktionsadress:
Björn Falk
Sjömansvägen 4
151 38 Södertälje

SODERMANLANDS SPELMANSFÖRBUND

Ordföranden

21-86

LANTZENS
JULPOLSKA
BÖR
SJUNGAS
OFTA
UNDER
JULHELGEN.

1993 närmar sig sitt slut och 1994 står för dörren. Det blir vårt 70:e verksamhetsår, men födelsedagsfesten sparar vi naturligtvis till det verkliga jubileumsåret 1995. Men då! Vad har då 1994 i sitt sköte? Ja, allt vet vi förstås inte ännu, men lite kan vi dock avslöja av vad vi vet. Utbildningssektionen (Lisa och Robert) har presenterat sitt kursutbud för året. Det ser spännande ut, tycker jag. Äntligen skjuter spelmannsförbundets kursverksamhet fart igen efter flera år av ofrivillig, nästan, träda. Vi kommer också under nästa år att mera aktivt söka samarbete med kommunala musikskolorna i landskapet. Som Ni säkert har sett blir det mer och mer förmånligt att vara medlem i förbundet. Men - det kommer mera! Vi har flera intressanta samarbetsprojekt på gång, men vi vill ändå ha tips från Er. Har Ni några förslag på affärer eller institutioner Ni skulle vilja knyta till förbundet så tag kontakt med någon i styrelsen. Vi vill väldigt gärna ha en dialog med er medlemmar. Skriv eller ring! Förhoppningsvis kommer 1994 också att bli det år då den levande debatten i Sörmlandsläten blommar upp igen. Det har ju varit mer eller mindre meningslöst att försöka debattera i en tidning, som i bästa fall, kommer med 2 nummer per år. Under 1994 kommer Sörmlandsläten ut med 4 nummer och då går det an att föra en diskussion via tidningsspalten igen. Utnyttja den möjligheten!

Till slut vill jag tillönska Er alla en riktigt skön och avkopplande julhelg och glöm inte att det på ett riktigt julbord inte bara skall finnas julskinka och inlagd sill utan också syltade grisfötter och dopp i grytan! Plus en massa annat gott förstås! Vi hörs igen 1994!

Eder *deif*

LANTZENS JULPOLSKA efter Gerda Zetterlund, Katrineholm

Musical score for "Lantzens Julpolska" with lyrics and chords:

NU ÄR DET JU-LA FÖR # HEJ Å HOPP FÖR
 MOR HAR NYSS SIV-TAT BA-KA . Å FAR HAN HUG-GER EN
 # GRA-NE-TOPP, Å SÄT-TER KÄR-VAR PÅ TA-KA' .
 KVÄLL SKA TÄN-DAS DE FY-RA JU-LE-LJUS, DÅ DRIC-HERSPEL-MAN UR
 FAR-FARS STÖ-RA MRUS, Å HE-LA NAT-TA DET VA-KAS.

Chords: Dm, A7, Gm, #, Dm, A7, Gm, Dm, A7, Dm, Gm, A7, Dm, Gm, A7, Dm, A7, Dm.

Den Nya Sörmlandslåten

En bra organisation är ju helt beroende av ett bra forum där tankar kan framföras, åsikter stötas och blötas, framtiden stakas ut, där hela organisationens anda kan beskrivas. Sörmlandslåten, en gång tillkommen av en tillfällighet, har alltid strävat att uppnå dessa kriterier. Tidningens historia är rik och mycket intressant. Om denna kan Du läsa Arne Blombergs fina artikel på annan plats i detta nummer. Till slut måste även en så utmärkt och välkänd tidskrift få en översyn. Under de senaste åren har Sörmlandslåten låga kanske falnat något, men ur detta har nu fötts ideer till ett nytt ansikte. Inte helt nytt, förstås, för allt det gamla och fina finns kvar.

Vad som fått våra förbund att agera för en ny Sörmlandslåt kan väl botten i två faktorer. För det första har det varit lite svårt att få tillräckligt med material att fylla fyra nummer, den periodicitet. Alltför få personer har skrivit artiklar och inslag. De få som nu dragit ett tungt lass och som gjort ett fantastiskt jobb kan ju inte bära hela bördan. Vissa problem med att få en fungerande redaktion har också bidragit till det nuvarande förhållandet. För det andra har Sörmlandslåten tappat något av sin viktigaste funktion: medlemskontakten. Med endast två, ibland ett, nummer per år är detta dömt att misslyckas.

Våra organisationers förslag till lösning på den här situationen blev då denna:

Sörmlandslåten och Sörmlandslinjen (Sörmländska Undomsringens egen medlemstidning) slås ihop för att efter en övergångsperiod bli en gemensam tidning med namnet Sörmlandslåten. Innehållet i tidningen blir som förut, artiklar om folkmusik, dans, kulturhistoria, seder och bruk mm, av samma höga kvalitet som tidigare. Tidningen skall ju kunna läsas med stor behållning även efter en lång tid. Den nya Sörmlandslåten kommer nu dessutom att innehålla

kalendrier, inbjudan till arrangemang, notiser och rapporter om resor och träffar och mycket mer. Allt detta kommer att finnas i en mittedel av tidningen (gula sidorna?). När innehållet i dessa sidor inte längre är aktuellt, kan de enkelt tas ur och man sparar resten. Meningen med nysatsningen är försås att öka kontakten mellan förbundens medlemmar och ge medlemmarna större möjlighet att vara med och påverka utvecklingen.

För att klara det sistnämnda är det nödvändigt att Sörmlandslåten kommer ut oftare. Målsättningen är också att från och med 1994 ge ut tidningen fyra gånger per år. Lyckas vi med allt detta, och det tror vi på, blir den Nya Sörmlandslåten en mycket läsvärd och framstående tidskrift inom sin genre.

Men hela tankegången hänger på en avgörande faktor: Din medverkan! Utan hjälp från förbundens medlemmar finns det inga utsikter att ro iland ideerna. Sörmlandslåten är ju Din enda stora möjlighet att få vara med och påverka utvecklingen. Du har ju en gång gått med som medlem i någon av organisationerna därför att Du stödde verksamheten och syftet. Var nu med och se till att Du får Din del av kakan. Detta gör Du genom att medverka i Sörmlandslåten med artiklar, insändare, små noveller, låtar och annat. På "Gula sidorna" kan Du dessutom informera om vad som kommer att hända, om Du vill sälja ett instrument eller en dräkt, om frågor Du vill ha svar på etc. Och notera detta: Du behöver inte besitta professionella skrivarkvaliteer.

Börja nu med att fundera ut vad Du kan bidra med till att göra Den Nya Sörmlandslåten till en tidning Du och alla vi andra kan vara stolta över. Och glöm inte: Det är för Din egen skull vi vill ha det så här.

Redaktionen

Axel Andersson - En sörmländsk storspelman

De flesta av oss känner eller känner väl till riksspelmannen Axel Andersson, Nyköping.

Jag har haft förmånen att gå som lärling hos honom i många år och det har varit mycket lärorikt och intressant på många vis. Axel och hans hustru Elna har gett mig en djup inblick i den traditionella folkmusiken med gamla traditioner och gamla spelsätt, och en hel del om livet förr. Nu har bägge nått hög ålder och är inte lika pigga och raska, som i sin krafts dagar. Axel har, inför sin 85-årsdag som infaller under 1994, skrivit ner lite av sina minnen från sitt långa liv som spelman och dessa minnen kommer under 1994 ut i bokform under namnet "MITT LIV SOM SPELMAN - Vad jag minns under tiden 1916-1994".

Sörmlandslåten är väldigt glada att här kunna bjuda ett litet smakprov ur Axel Anderssons "memoarer".

MITT LIV SOM SPELMAN

1916 - vad jag minns under tiden - 1993

av Axel Andersson, Nyköping

Att bli spelman

Det går nog inte att säga att jag skall bli spelman. Det kanske finns några energiknippen och envisa personer, som kan det, men annars fordras i regel någonting annat. Det är något, som ligger bakom; det är "spelmansarvet".

I mitt fall är det nog så, och då får jag gå tillbaka till 1890-talet då min farfar, far och

farbror var ett spelmanslag i Halla. De var mycket eftersökta och man sade att "fick man inte den musiken blev det aldrig riktigt roligt!" Det var en bondgård i Halla socken, "Grindstugan", som min far och farfar hade. Senare flyttade farfar till Snickarstugan, ett litet torp intill. Därifrån finns "Snickarstugens polska".

60% Polska
efter Fadern

Snickarstugans polska

Jag föddes 1909, och ingen anade väl då att jag skulle föra deras spelmanstradition vidare. Jag fick växa upp i mycket musik och sång. Min mor var mycket bra på att sjunga och hon sjöng nästan jämt, så hennes melodier kunde jag ganska snart. 1915 flyttade min far med familj - farfar inberäknad - till Fredriksdal i Runtuna socken. De allmänna spelningarna var slut för min fars del, på grund av arbete. Men han spela' ibland på kvällarna och söndagseftermiddagarna "nästan jämt" och den som lyssna' det var jag det. Jag var också iväg å fingra' på fiolen ganska mycket, men det fick ske i smyg, för farfar trodde att jag skulle förstöra fiolen.

Jag hade två äldre bröder och farfar hade bestämt sig för att lära en av dem att spela fiol, men jag hörde meddetsamma att det inte gick någe' vidare bra. Jag visste att jag kunde bättre, för jag hade nog smygförsökt bra många gånger när inte farfar var inne. Om han var i närheten fick jag aldrig röra fiolen. Jag hade lärt mig "Petter Jönsson" och "I låga ryttartorpet vid höga Hunneberg".

Så hade skolan börjat och en dag när jag kom hem var farfar ute och plockade potatis. Då åkte fiolen ned från väggen och jag spela' i flera timmar. Jag tyckte själv att det gick mycket bra, till och med med dubbelgrepp. Jag såg farfar komma, men jag tänkte att här finns ingen återvändo; nu skall jag spela! Dörren stod lite på glänt. Han stanna' och lyssna' och så sa han att "nu går det ju riktigt bra för dej!"

Han trodde väl att det var min äldre bror, som spela', men då jag svara' hörde han ju på rösten vem det var. Han rök upp dörren och bara stirra' på mig, och sen slog han igen dörren så jag trodde det skulle bli bara småbitar av den. Sen var det slut med hans undervisning av min äldre bror. Det gick hans ära för när att jag hade lärt mig själv. Min rädsla för att begagna fiolen var borta, så nu spela' jag nästan jämt. Min mamma sa att det var inte långa vilostunder för fiolen.

"Det ska tusan va' bonndräng!"

Vid 14 års ålder fick jag komma till en bekant familj i Vrena, Bergatorp. Det var till en familj, som far hade bott granne med och de ville ha en pojke - en "lilldräng" - till lite småsysslor, såsom att gå till affären och hämta posten i Vrena samhälle varje dag mm.

Med i packningen fick jag fars fiol. Där fick jag vara med på alla bjudningar och tillställningar; "Bergatorpa-grabben ska med och spela för oss!" Jag fick följa med på ett stort "bonnkalas" där de fram på natten ville dansa på logen till min musik. Följden blev att jag fick besök senare av ungdomarna, som ville ha mej att spela där på en logdans. Jag sa absolut ifrån. "Det förstår ni väl att det inte går med bara en ensam fiol!" De svara' att "Jo, vi hörde dej i lördags så vi vet att det går bra!" Efter många övertalningar och löfte om bra med spelpengar, så lova' jag att komma. Det skulle vara mycket sommargäster där och de var frikostiga med spelpengar, hade de lovat. Jag spela' från klockan 8 till klockan 3 på natten. När jag gick hem stoppade de fickorna fulla med pengar de hade samlat in. När jag kom hem blev det räkna av innan jag somnade. Jag hade fått 65 kronor! Att jämföras med min månadslön på 20-25 kronor. Det var en stor spark i rätt riktning. För några år sedan kommenterade jag just denna händelse med orden: "Det ska tusan va' bonndräng, när man tjänar 3 månadslöner på en natts spel" och det har sedan blivit ett bevingat uttryck!

Riksspelmannen Axel Andersson

1945 blev det spelmansstämma hos Prins Wilhelm på Stenhammar och det var också uppspelningar för Zornmärket. Jag hade tidigare fått bronsmärket och anmälde mig nu för

silver. Det gick så hastigt när jag kom dit så jag hann inte bli nervös i förväg. Jag skulle spela klockan 2, men redan kvart i 1 kom de och ropa': "Axel Andersson från Vadsbro, finns han här? I så fall ska han in och spela för märket! Juryn sitter och väntar!" Det blev ju ganska bråttom men det gick bra. Jag spelade tre egna låtar och fick mitt silvermärke. En av låtarna jag spelade var "Knäpphärveln", som jag hade komponerat 1940.

Under spelmansåret 1990 deltog jag och min hustru i festligheterna i Nyköping. Det var bl a Zornmärkesupp-spelningar här i staden då. Min hustru Elna blev riksspelman och själv fick jag Zornmärket i guld, vilket är den högsta utmärkelse man kan få. Det var fantastiskt för både mig och Elna!

Axel Andersson på scen i Nyköpingshus en söndag i juni 1990, under Zornmärkesuppspelningarnas avslutningsdag.

Foto: Petra Molin

Knäpp-höveln

Komp. ²⁵⁵ H. F. - 40

The musical score is written on seven staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The music starts with a *pizz.* marking. The second staff continues the melody. The third staff has an *arco.* marking. The fourth staff contains first and second endings. The fifth staff has a *pizz.* marking. The sixth staff has an *arco.* marking. The seventh staff concludes with first and second endings.

Axel och Elna

I mitt dagliga arbete reste jag omkring i hela Sörmland som Hushållningssällskapets täckdiktningförförman och i Kilatrakten fick jag höra en flicka spela fiol så "underbart vackert". Min tanke då var: "Det vore något för Måns!" Men det skulle dröja många år innan jag träffade henne igen. Inte förrän 1957 träffade jag åter samma musikkvinna och det fick till följd två skilsmässor och vi flyttade ihop och gifte oss 1959. Då började mitt livs lyckligaste avdelning

och den fortsätter ännu! Vi har spelat oss igenom livet tillsammans. Vårt samspel stod på rätt bra nivå. Vi fick alltid uppträda på stämor med speciallåtar. Jag minns vid en stämma i Julita då Gustaf Wetter ropade fram oss med orden: "Nu skall Axel och Elna komma fram och spela Hins polska, för si det är så trevligt att höra någø hemifrån!" Och när vi spelat sa han alltid: "Det var ena beskingar att spela!"

Pinnatorpatrunns polska

S.k. Hins polska.

Uppteckn: Axel Andersson

Andra stämman komponerad av Elna Andersson.

The image shows a handwritten musical score for a piece titled "Pinnatorpatrunns polska". The score is written on ten systems of two staves each, using a treble and bass clef. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The notation includes various rhythmic values, slurs, and dynamic markings. There are several trill-like markings (plus signs) above notes in the upper staves. The piece concludes with a double bar line and the word "Avslutning." written below the staff. The score is a second version, as indicated by the text "Andra stämman komponerad av Elna Andersson."

Två avsågade fingrar.
"Mazurka"

Kompr: A.A.
Arr: E. Hjelm.

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 3/4 time signature. It contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, some beamed together. The lower staff is in bass clef and contains a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes, including some triplets. A Roman numeral 'II' is written at the beginning of the lower staff.

The second system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melodic line from the first system. The lower staff continues the rhythmic accompaniment, featuring a triplet of eighth notes. A Roman numeral 'II' is written at the beginning of the lower staff.

The third system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melodic line. The lower staff continues the rhythmic accompaniment. A Roman numeral 'II' is written at the beginning of the lower staff.

The fourth system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melodic line. The lower staff continues the rhythmic accompaniment. A Roman numeral 'II' is written at the beginning of the lower staff.

The fifth system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melodic line. The lower staff continues the rhythmic accompaniment. A Roman numeral 'II' is written at the beginning of the lower staff.

Det hände ofta att vi vid läggdags vid 10-11-tiden på kvällen sa att "vi ska väl spela några låtar först". Nästa gång vi tittade på klockan var hon 2 - 1/2 3 på natten. Man glömde bort tiden för musiken. Många, många var avundsjuka på oss: "Ni har det bra ni som kan spela när ni vill. Om jag vill spela så får jag gå ner i källaren för käringen är utled på gnället". Ja, vi har spelat på många bröllop, födelsedagar och massor av andra tillställningar, i kyrkor och på begravningar, på ålderdomshem och församlingshem.

Avslutning

Axel Andersson - en högst levande spelman

Kommentarer av Leif Johansson

Den 9 juni 1983 kunde det ha varit slutspelat för Axel. Då hände nämligen det som absolut inte fick hända. Axel råkade i en olyckshändelse såga av sig två fingrar på vänster hand! Något som är illa nog för vem som helst, men

en katastrof för en spelman. Det blev naturligtvis iltransport till lasarettet i Nyköping (Axel körde själv) och läkare fick sy fast de bågge fingrarna och glädjande nog lyckades den operationen. Axels goda läkkött och enorma envishet gör att han idag spelar som inget hänt. Det mest påtagliga beviset från den händelsen är den mazurka, som Axel komponerade till minne av händelsen och som han döpte till "Två avsågade fingrar".

Till julen 1990 hade Axel på begäran komponerat en Nyköpings skänklåt. Se Sörmlandslåten 1/91. Till julen 1991 var nästa komposition klar. Det blev "En krokig polska" där Axel förenat gammalt och nytt. En ny komposition med ett gammalt spelsätt, med ett annorlunda stråkmönster. Och det är ju så en livs levande traditionsbärare ska vara. Han bevarar sin gamla tradition samtidigt som han ständigt skapar nytt. Då behåller man sig själv och sin tradition levande och Axel Andersson är en i högsta grad levande spelman! På många sätt! Och jag är mycket glad och stolt att få vara elev till denne mästare!

Spelmannens barn

av Ulf Lundgren

Solen bjöd sina sista septemberstrålar över den lilla trädgården. Det vackra vädret skänkte en extra glans åt de gulnande fruktträden. Löven hade börjat falla. Det ståtliga Åkeröträdetets vinteräpplen glänste ikapp med solen.

Arvid rätade sakta på ryggen och pustade. Han strök med handen över det gråa, tunna håret och torkade några svett droppar från sin fårade kind. Han sträckte på sig och lät solens värme begjuta honom som ville han suga i sig lite extra kraft. En vindpust drog förbi och lekte med de bruna byxorna och den rutiga arbetsskjortan.

Stärkt av höstvärmen steg den gamle mannen upp på stegen och klev med försiktiga steg upp mot trädets topp. Han plockade frukten, ett äpple i taget och lade det med varsam hand i korgen. Inget fick bli stött, ty äpplena skulle räcka långt in i den kalla vintern.

Plockningen tog en god stund. Inte förrän den dalande solens strålar inte längre orkade över trädtopparna och luften blev kylig, höll Arvid upp med sitt arbete. Äpplena var nu noggrant ordnade i sina lådor och han

bar in dem i den svala jordkällaren. Nöjd och trött gick han så in i sin lilla villa.

Det var mörkt nu men han brydde sig inte om att tända. Han satte sig i fåtöljen och och lät sin gamla kropp sjunka ner i en välbehövlig vila. Ofta satt han så i skymningen och funderade och alltid kom då minnena från barndomen, fadern, den kära hustrun. Genom det mörka rummet skar en ljustråle från en gatlykta och föll på väggen där fiolen hängde på sin spik. Gubben såg på fiolen, det käraste han ägde. Han hade alltid spelat, han mindes inte annat, och spela skulle han göra till sitt sista andetag. Tankarna kom tillbaka, bilderna från förr. Arvid slumrade till och snart drömde han om barndomen med fadern på logarna, på herrskapsbalerna och stugdanserna.

Han var ännu inte fyllda femton den kvällen fadern kallade honom till sig på kammaren och sade att i afton fick han gå till dansen själv och spela. Och mellan magkrämporna gav fadern sina anvisningar till sonen. Det var alltid vissa låtar som var bra att börja med och

vissa skulle sparas till senare. Sedan var det vissa låtar som dansfolket skulle komma att be om. Och Gud nåde honom om han kom hem och inte gjort bra ifrån sig.

Nog hade Arvid ofta spelat till dans och fest tidigare men detta var den första gången han stod där ensam, utar. sin faders stöd. Inte kunde han dölja att hela kroppen darrade av rädsla. Inte kunde han undå att höra missnöjet bland folket över att bara en liten pojke skulle stå för musiken. Med självande knän hade han ändå stigit upp och satt sig på den stol som ägnad åt fadern. I sina slitna kortbyxor och stora skjorta och inför dansarnas blickar som borrhade sig in till benen på pojken, hade blodet rusat från händer och fötter. Han hade med stor svårighet lyckats lyfta fiolen upp under hakan och ståken hoppade på strängarna. Men han hade spelat för sådan var faderns order. Dock hann Arvid inte spela många låtar förrän hans kväll var slut.

Repertoaren hade han helt glömt av. Valserna hade gått på tok för snabbt och polskorna saknade både takt och rytm och man visste inte vad man skulle dansa till musiken. Arvid hade blivit utkastad och ersatt av en annan äldre pojke, en dräng som man i all hast skickat bud efter från en närbelägen gård. Häftigt gråtande hade Arvid sprungit hem. Där hade han fått stryk av den besvikne fadern och nära var det att fiolen hade blivit kastad på elden. Fadern lugnade sig emellertid men det skulle dröja flera år innan sonen fick förtroendet igen.

Arvid hade ofta tänkt på den kvällen, den första, det stora misslyckandet. Kanske var det den händelsen som hade satt sin djupa prägel på hans unga spelmansliv. Visst hade fadern så småningom låtit pojken få en mer framträdande plats på danskvällarna och visst hade han många gånger fått spela själv, där

Till minne av Anselm Hellström

En av vårt sekels stora spelmän har gått ur tiden. Den 2 november avled **Anselm Hellström**, 89 år gammal.

Anselm levde hela sitt liv på Vikbolandet i Östergötland tillsammans med sin tvillingbror Allan och system Astrid. Bröderna var jordbrukare och spelmän och förvaltare på detta sätt sitt fadersarv väl.

Bröderna Hellström är ett djupt rotat begrepp inte bara i Östergötland, ryktet om de båda försynta mästerspelmännen har spritt sig vida omkring och satt djupa spår i spelmän i hela landet.

Anselm och Allan blev riksspelmän 1982 i Linköping. 1988 fick Anselm Zormärket i guld för sitt mästerliga spel. Samma år blev han invald som hedersmedlem i Sörmlands Spelmansförbund. 1989 fick Anselm också Sörmlands Spelmansförbunds guldmärke.

Om man vill hedra Anselms minne gör man det bäst genom att spela hans låtar och vårda hans lyhörda spelstil. Man kan också skänka pengar till Östergötlands Spelmansförbund, där en minnesfond kommer att inrättas i Anselms namn (pg 33 47 31-7).

Lisa Amerdal

Jag går den kända vägen, passerar gröna gården och vackra sommarängar och upp mot skogens rand.

Då ser jag mellan träden ett svanpar ut på fjärden som gungar lätt i vinden och brisen upp på land.

Nu hörs det ljud från bäcken, kan detta vara näcken? det spelas ju en polska så fin och genuin.

Och tonerna de rullar bland berg och gröna kullar och ifrån dalen ekar den gamla melodin.

"En sommardag"
av Anselm Hellström

Foto: Jan Wahlgren

fadern ansåg att det passade sig. Men aldrig hade det blivit blivit någon riktig ordning på spelet, inte hade Arvid någonsin närmat sig faderns höjder. En duglig spelman hade han arbetat sig upp till, inte mer. Ingen hade väl blivit missnöjd med hans musik men aldrig hade han lyckats att ge rättvisa åt arvet efter sin välskänkade och efterfrågade far.

Tiderna förändrades. Den gamla musiken knuffades åt sidan av en ny, importerad musik och de nya utländska danserna blev dominerande. Arvid spelade alltmer sällan sin faders låtar till dans. Ingen ville längre dansa polska eller schottis, nu var det two-step, foxtrot och andra modedanser som kom och försvann. Kvällarna med fadern var nu långt borta. Bandet med fiol, banjo, dragspel och bas hade sina små spelningar i mindre sammanhang. Arbetet på posten, den unga familjen, de svåra åren tog sin tid och kraft. Musiken blev en tillflyktsort från de tunga sidorna i vardagen. Med spelkamraterna kunde han känna den frihet och gemenskap och värme livet annars saknade. Och aldrig glömde han sin faders låtar. Han mindes dem alla och så fort tillfälle gavs, tog han fram fiolen och spelade. Han ville inte glömma den musik han var född med, den var ju en stor del av han själ. Detta var han skyldig sin far, att föra hans musik vidare till nästa generation för att aldrig dö. Han visste att den musik som i led efter led gått i arv från far till son aldrig skulle kunna förgöras. En dag skulle den spelas igen som den en gång spelats till dans och fest för rika som för fattiga. Den nya musiken kom och försvann lika fort, den hade inget eget liv. Den var endast intressant för stunden. Men det var den som nu spelades till dans. Folk ville höra den och betalade en slant för detta. Man var väl inte dummare än att man tog emot pengarna och gav publiken vad den begärde. Men Arvid var orolig. Han hade ännu ingen som han kunde ge sina låtar, sin fars låtar, till. Det enda barnet, en dotter, hade tidigt visat sin stora aversion mot den gamla musiken. Ingen spelade sådan musik längre, inga andra släktingar visade någon läggning åt det hållet. Att få den tidens ungdomar intresserade av en för dem utdöd musik var inte att tänka på. Men det ordnar sig nog, tänkte han. Någon dyker nog upp. Någon måste han hitta innan det blev för sent. Någon måste finnas där att ta vid.

Arvid hade blivit medlem i stadens spelmannslag. Det var med stor glädje han gick dit den första gången. Där skulle man säkert vilja lära sig de låtar fadern spelat. Arvid var ju i alla fall en riktig traditionsbärare. Han skulle säkert finna någon, kanske fler som kunde föra arvet vidare. Men ännu efter ett år hade inget hänt. Laget spelade sin gamla invanda repertoar. Ingen frågade efter Arvids låtar. Många kände till hans far, några hade till och med varit bekant med honom. Det hände att Arvid försökte få sina spelkamrater intresserade, få någon låt spelad, men han hade ingen framgång. En gång kuvad av sin stränge far kunde Arvid inte bråka eller kräva utan han vek undan och gav upp försöken. Det kommer väl en dag, tröstade han sig, en vacker dag...Fast det kanske bara var att

acceptera; ingen bryr sig längre om den gamla musiken. Det är nya tider. Den tiden när han stod med fadern på logarna var borta, den hade gjort sitt. Det lönar sig inte längre. Kanske var det lika bra att lämna fars låtar bakom sig, resonerade Arvid. Varför hålla fast vid det som ingen vill ha. Och den dagen slutade Arvid att spela sin fars låtar.

Några år hade gått. Arvid var nu gammal, hade passerat sjuttiofem. Hans hustru var bortgången sedan flera år. Dottern var i medelåldern och hade skänkt honom två fina barnbarn som fick honom att leva upp och skratta och leka. Men det gick lång tid mellan besöken. Han bodde i den lilla villa han köpt för länge sedan. Han odlade sin trädgård, skötte sina äppelträd. Varje onsdag gick han till spelmannslaget och träffade sina vänner och spelade. Han trivdes och hade funnit en plats där han kunde finna gemenskap.

Det var fredag, dagen började gå över i kväll. Arvid hade jobbat i trädgården, som han alltid gjorde. Nu satt han i fåtöljen kände skymningen skänka sitt lugn över huset. Men han kunde inte riktigt slappna av. En underlig känsla, inte skrämmande, men främmande for igenom hans huvud. Det verkade som om något skulle hända. Han tvingades upp ur fåtöljen, han gick runt i huset, utan att veta vad han skulle ta sig till. Han kokade sig en kopp kaffe, försökte läsa lite i tidningen, men oron fanns kvar. Efter en lång stund avtog den konstiga känslan och han blev åter lugn. Han återvände till sin fåtölj och slumrade faktiskt till.

En lång ringsignal väckte honom. Han satte sig yrvaket upp. Hur länge han sovit visste han inte. Så ringde det igen. Det var från ytterdörren.

- Underligt, mumlade han, vem kan det vara så här dags?

Utanför i kvällsmörkret stod tre personer. Det var inte några ungdomar men många år yngre än Arvid var de. De bar på varsin fiol. Arvid plirade med yrvakna ögon och kände snart igen en från spelmannslaget, men de andra var obekanta.

-Hej Arvid, sade lagkamraten, vi har hört om din far och vi skulle gärna vilja att du lärde oss några av hans låtar. Vill du det?

Arvid såg på dem. Vad var det dom sa? Hjärtat slog allt hastigare och han kände sig yr. Han visste inte vad han skulle säga.

- Fars låtar. Sa ni fars låtar?

- Vi är en liten grupp som träffas och vi vill gärna lära oss av dig.

Arvid stod svarslös.

-Får vi komma in en stund?

Den gamle spelmannen fick inte fram ett ljud men bjöd med handen besökarna att stiga in. Han gick före och visade dem in i vardagsrummet.

-Vi var förbi här tidigare i kväll men vi var inte säkra på att vi kommit rätt, sa en dem.

Arvid bad dem sitta ner i soffan och själv slog han sig ner i fåtöljen. Han såg på dem. De var väl i trettioårsåldern, två män och en kvinna. De såg så snälla ut, så glada.

-Ja, jag heter Eva, sa kvinnan, och det här är Bosse och Lennart, honom känner du.

Arvid fingrade med knapparna på sin tröja. Han var varm i hela kroppen och pannan hettade.

- Spelar ni, alla tre?

- Visst. Får vi spela en låt för dig?

- Ja, svarade han nästan förläget, det vore roligt.

Och låten de spelade träffade honom mitt i hjärtat.

Han fick ta ett kraftigt grepp i armstöden för att hindra händerna att fara upp.

- Kände du igen den, vi hittade den i en notbok.

- Den låten spelade far, svarade Arvid med darrande röst.

Och han reste sig med svaga knän och tog ner sin fiol från väggen, kände på stämningen, spände stråken.

- Vill ni spela den en gång till, så får jag vara med?

Det var första gången på många år som faderns låtar åter ljöd i huset. Och det blev fler låtar, och kaffe med skorpa och prat om fadern. De tre lockade honom tillbaka till undomen, till dansbanorna, till den gamla musiken han trodde var död. Den hade bara sovit, som Törnrosa en gång. Nu var den åter väckt. Den dagen Arvid för länge sedan slutat tro på var här. En vacker dag....Det här var en vacker dag. Den vackraste han någonsin upplevat.

Timmen blev sen den kvällen innan man tog farväl.

Arvid blev tillfrågad om han inte ville komma till deras grupp. De träffades varje måndag. Det skulle kanske gå bra, hade han svarat. Längre stod han i dörren och såg efter sina nya vänner när de försvann in i nattmörkret. Låtarna ekade inom honom, hjärtat bultade av glädje och han längtade till måndagen.

Det var en vecka före jul det året. Alltsedan den fantastiska kvällen i augusti hade Arvid besökt den lilla gruppen varje måndag. De satt alltid och väntade på honom. Ögonen tindrade som på små barn, när jultomten hälsade på. Förväntansfulla samlades de runt

sin mästare, hungriga som fågelungar efter nya låtar. Mönstret var alltid detsamma.

- Kan du lära oss en låt till, Arvid?

- Ja, jag vet just inte om jag har någon mer.

Men innan kvällen var slut så var där två nya låtar, ibland fler. Arvid kände en oändlig lycka bland sina unga spelkamrater. De lockade honom att känna sig ung igen, stark och medveten om sin skicklighet som spelman. Han var någon nu, inte placerad i bakgrunden som med fadern eller undanskuffad som i spelmannslaget. Nu var det han som var i centrum bland människor han älskade och som älskade och såg upp till honom inte bara som spelman utan som en sorts fadersgestalt. Och han som slutat hoppas, som slutat att spela sin musik, som vänt sin far ryggen.

Vid kaffet tog en av vännerna ordet:

- Museet har frågat om vi ville spela hos dom en stund nästa lördag, dan före julafton. Det vore roligt tycker vi. Vi skulle vilja spela dina låtar. Kan inte du komma med, Arvid. De övriga nickade ivrigt och väntade på hans svar.

- Skulle jag spela, inför publik, tänkte han. Och fars låtar, mina låtar. Händerna darrade, läppen skälvde. Han sökte ett svar och plötsligt så låg de ord på tungan som han så många gånger velat säga sina unga vänner. - Om ni visste så mycket jag tycker om er, sa han. Det är som om ni vore mina barn.

- Och du är vår far, sade Eva och slog armarna kring hans liv.

En tår glimmade till i den gamles öga och han kände något tjockt i halsen. Det var alldeles tyst. De såg på varandra, Arvid och hans vänner. Hans barn. De var hans barn som skulle ta vid, genom dem skulle den gamla musiken, hans låtar få leva vidare.

- Jag har en bra julpolska som far spelade mycket, sa han slutligen. Vi kunde kanske lära oss den.

Sjöström

av Bernt Olsson

Det är inte lätt att spela fiol...

Gustav satte sig på stolen med armbågarna på knäna och höll fiolen hängande mellan tummen och pekfingeret. Han petade eftertänksamt med stråkspetsen i en golvspringa.

Det gick inget bra...

Han försökte lära sig en polska som han hade inspelad på band. Han hade själv gjort inspelningen, när han intervjuade Edvin i Kärrstugan för femton år sedan. Edvin var över åttio då, men han spelade bra, mycket rytmiskt i ganska raskt tempo och med ett slags glansig ton, som var omöjlig att härma. Gustav försökte sig på det då och då. Små ornament, glissandon och vändningar, som han varierade med, var inte lättare att få till. Edvins fiol verkade inte så värst välstämd, men han hade varit lite lomhörd på slutet. Intervallerna var inte riktigt som man

var van vid. Berodde det på stela tinger, eller skulle det vara så?

Radion, en ganska magnifik, kolsvart anordning med både band- och CD-spelare stod på bordet, och Gustav spolade tillbaka och hörde polskan en gång till:

- ...den spela di där gubba. Den spela di mycke när di vart i taga, sa Edvin på bandet. Så sårökade han lite, tog ett par provande tag på fiolen och så spelade han. ▶

Edvin hade varken hakstöd eller axelstöd på fiolen, mindes Gustav. Han höll med hela handen runt fiolhalsen, och ibland åkte fingrarna ledigt och finurligt upp i lägena. Gustav hade försökt göra likadant men hade hållit på att tappa fiolen. Och eftersom hakstödet var borta hade han fastnat med ett par skäggstrån i stränghållaren och hade varit tvungen att med fiolen under hakan gå och fiska upp en sax ur lådan i skänken. Tur att ingen såg...

Nu tog han biten en gång till. Han hade talat lite om Edvins stil på spelkursen som han gick på varje torsdagskväll nere i föreningsgården. Sådant är inte så lätt att beskriva i ord, och ingen hade verkat särskilt intresserad. Den här kvällen tänkte han ta med bandspelaren och bandet och spela upp det till kaffet.

Han spolade tillbaka lite för långt den här gången, och han hörde Edvins röst:

- Di säger att di lärde sej mycke å näcken då. Di va näcklärda, sa di. Å då gick di ner te åa - då skulle vara e torsdasnatt - å så skulle di ha mä sej en katt eller en svarter tupp eller kyckling eller någe. Å då kom näcken öpp å stallde skruva i fiolen ått dôm, å sen vart di omöjliga te spela etter då. Iblann kunne di inte sluta. En fick skära å stränga för dôm så att di sluta.

- Hur såg näcken ut då?

- Ja då kunne vara olika... sôm en häst eller någe djur eller sôm en fin kar - sôm va finklädder å siratliger värre.

- Javisst, i folktron kan ju vattenväsen skifta gestalt hur som helst, det har man ju hört tals om. Har ni själv träffat näcken?

Edvin svarade inte på det men fortsatte efter en stund:

- Då bodde ett par gubbar ôppe ve Lomsjöstuga, å di va näcklärda, etter va di sa, å den här gamla polska, den spela di där gubba. Den spela di mycke när di vart i taga.

Och så skrockade Edvin lite, tog ett par tag på fiolen och så kom polskan igen. Otroligt, hur luftigt och rytmiskt han kunde spela!

Men nu kom grabben och hans tjej och ville låna teven. De hade hyrt en videofilm, som de ville titta på. Så Gustav tog fiol och bandspelare och gick ut. Han kunde ju åka ner till föreningsgården, fast det var en timme för tidigt. Och så satte han sig i sin gula, rostspräckliga och något leriga Volvo av 1977 års modell och gav sig iväg.

Det var vackert och soligt sensommarväder. När han åkte förbi gatuköket, kom han på att han var hungrig. Han stannade, gick ur och ställde sig att fundera framför listan med svår-lästa och outtalbara maträtter. Han vart mätt bara av att se listan, men han måste ju beställa något, för skams skull.

- Ja kan ta en sån där, sa han och pekade. Han kände ingen riktig lust att uttala orden "Chicky

Delight" just då. Och så tog han en lättöl, fick så småningom alltihop i en påse, köpte en kvällstidning och for vidare.

Han stannade på vägen ovanför ån, tog med sig bandspelaren, chickydelightpåsen och fiolen och gick genom hagen ner till den gamla tvättstugan. Han bredde ut tidningen och satte sig på bryggkanten. Tvättstugan var fallfärdig, men bryggan var nybyggd av giftgröna, impregnerade bräder.

Här var det ostört. Solen värmdde i ryggen. Hur var det han gjorde, Edvin, andra vändan han spelade andra repriserna? Gustav tog upp fiolen och knäppte några toner. Nej, han kom inte ihåg, så han tog till bandspelaren, tryckte först på "rewind" och sen på "play":

- ...spela di mycke när di vart i taga.

Och så kom det lilla skrattet och så ett par stråk, och så kom polskan. Gustav knäppte melodin på fiolen.

Det vart plöstligt kallt. Gustav rös till och kände att han fick tuppskinn på armarna. Vatt-net vart oroligt och rörde sig på ett konstigt sätt, svartnade och svällde upp under bryggan. Det var en kuslig känsla, men så värmdde solen igen.

Någon satt bredvid på bryggan. Han gav intryck av bonddräng från 1800-talet, mager och utmärglad, svart i ögonen och med blicken mot fjärran. Ansiktet var härjat och hade ett elegiskt, vemodigt uttryck.

Han såg hungrig ut, tyckte Gustav. Så irrationellt kan man tänka, när man inte har någon förnuftig förklaring till det som sker. Han räckte fram chickydelightpåsen.

- Får ja bjuda på det här? sa han. Det är visst kyckling.

Främlingen tittade i påsen, körde ner sin smala hand och smakade på innehållet. Sedan åt han sakta och eftertänksamt upp alltihop - med strips och allt.

- Kräsligt! sa han. Ska jag stämma fiolen åt dig?

Främlingen tog fiolen, ställde skruvarna och började spela på ett sätt som Gustav aldrig hört förr. Han sögs in i musiken och omvärlden försvann. Det var visst den där polskan som Edvin hade spelat - så tog den slut. Omärkligt hade främlingen ändrat utseende, såg ut som en gammal klockare i nött bonjour. Skorna var svarta och slitna. Men var de inte felvända? Gustav tittade en gång till, men främlingen drog in fötterna under bryggkanten.

- Det är länge sedan någon gick i lära hos mig, sa han med hes röst.

- Är du musiklärare?

- Jo, men det var längesen.

- Är du pensionerad - eller arbetslös, kanske?

Främlingen verkade inte förstå frågorna utan pratade för sig själv:

- Det gamla går inte nu längre. Nu vill jag prova något nytt.

Men så sa han med förändrad röst:

- Kom hit nästa torsdag. Jag skall lära dig spela.

Gustav skrattade misstroget.

- Här kan vi väl inte hålls! Å inte vet ja om ja har råd - ja får lov å nöta mycke med bitarna. Det kan bli för dyrt.

- Det går nog på ett par gånger. Och pengar behöver du inte tänka på.

- Men någe ska jag väl ge! Du kan väl inte lära mej gratis, du måste väl ha någe betalt!

- Jag vet att det kan låta förvånande, men av skäl som jag inte skall gå närmre in på önskar jag mig en svart katt. Svart, alltså.

- Nä, nu begriper ja inte. En katt är väl inget å betala med! Å förresten har ja ingen svart katt - våra katta är rödbrokig. Katter är väl inget å betala med.

Gustav kom att tänka på något som Edvin hade talat om på bandet men slog bort det.

- ...eller en tupp.

Nu slutade han att förvåna sig och sade i saklig ton:

- Nej, höns har vi inga heller. Vi köper ägg i Konsum.

- ...eller om man skulle prova något lite nymodigare... hördu, den där svarta spelapparaten... Det är ju andra tider nu.

Gustav såg mycket tveksam ut. Var klockarn, eller vem han var, inte riktigt klok? Han lade handen på den tjusiga radion, men så sa han efter en stund:

- Ja föralldel. Kan du lära mig spela, så nog ska du få radion allt!

Gustav beredde sig att gå, och den här gången tog han radion med sig.

Främlingen tog tidningen och bläddrade och försjönk i en helsidesannons från Hennes & Mauritz utan att se upp. Gustav gick. Halvvägs vände han sig om. Nere på bryggan satt en herre i joggingdress och läste Expressen - det såg så ut iallafall.

Det gick väldigt bra att spela den kvällen på föreningsgården, men det blev tyvärr ingen tid att höra på bandet. Vid kaffet berättade iallafall Gustav att han skulle börja gå och spela för en musiklärare som han träffat.

Gustav ägde som sagt ingen tupp, men han köpte en djupfryst och inplastad höna i Konsum och tog med sig till bryggan följande torsdag. Det kändes lite underligt att gå genom hagen ner till ån - nästan som om man skulle lära av näcken. Men sådant trodde ju inte Gustav på. Dessutom var det återigen vackert väder. Ån flöt stilla. På bryggan satt en man som såg helt modern ut, klädd i jeans och en sweatshirt som det stod "Water Festival" på. Det var musikläraren, som nu presenterade sig och sa att han hette Sjöström. Han verkade nöjd med broilern och mycket glad för radion som Gustav hade med sig. Han gillade färgen, sa han, men tyck-

tes inte begripa ett dyft av hur man satte igång den. Gustav fick visa honom.

- Jag har ju varit borta en tid, men jag har insett att utbildningsbehovet inom folkmusikområdet är stort, så jag ska nog ompröva min metodik, så att den passar i det moderna samhället.

Han spelade fiol kusligt bra, men underligt opraktisk verkade han onekligen. Skorna - moderna joggingskor av märket Foot Joy - hade han t.ex. på fel fot, det syntes tydligt den här gången.

- Jo, sa Gustav, nuförtiden räcker det inte med att kunna spela; man måste kunna lite om teknik också - sladdar och mikrofoner och syntar och mojänger.

Gustav var kvar en stund. Sjöström spelade lite på sin egen fiol men lärde just inte ut något utan verkade mest intresserad av radion. Gustav visade återigen vilken knapp man skulle trycka på för att få ingång den:

- Nu agerar han på banan med en helt ny auktoritet, sa en sportradioröst. En auktoritet som emanerar utifrån en total självkontroll och som gör att han kan ge hundra procent och utnyttja sin fulla potential...

- Vad säger han? frågade Sjöström.

- Ja inte vet ja, men man ska låta så där nuförtiden, sa Gustav, reste sig och gick. Han ångrade att han gett bort radion. Sjöström spelade ju bara själv hela tiden. Konstig figur!

- Kom tillbaka torsdag natt, sa Sjöström.

Och det lät ju konstigt det också.

Gustav tänkte inte gå ner till bryggan någon mer gång. Han visste inte om han hade lärt sig någonting egentligen. Men det gick faktiskt mycket bättre att spela.

- Ja tycker det börjar låta riktigt skapligt om dej, sa Anna, Gustavs fru, en kväll. Då blev Gustav glad. Han hade funderingar att spela den där polskan efter Edvin på någon spelmansstämma framöver, men då skulle han ju få göra det ensam, och det kändes nervöst. Han hade provat att spela ensam inför publik, och det hade väl gått halvskapligt, men han hade länge efteråt mints den där otäcka, svettiga känslan i händerna. Han beslöt att anlita Sjöström en gång till iallafall, och så kom det sig att han sent på torsdagskvällen, när kursen var slut, gick igenom hagen ner mot tvättstugan vid ån.

Det var i början av september och skumt så här sent på kvällen. Dimman låg fuktig över ån och bryggan. Han fick gå försiktigt men snubblade ändå en gång, när han fick foten under en ormkrokig trädrov.

- Vad är det jag håller på med? tänkte han. Är jag tokig eller inte?

Det var stilla. Han hörde bara sina egna fotsteg och andetag. Det var ett krypande obehag som han kände, men så hörde han fioltoner från

bryggan och blev snarast lättad, när han stötte på sin läromästare, som satt och spelade nere vid bryggan.

- Vad vill du lära dig? frågade Sjöström.

- Jo jag skulle vilja lära mig spela ensam inför publik. Jag har för dåligt självförtroende.

Sjöström var mycket elegant i en otroligt blank, grå kostym, som glänste i det mystiska ljusdunklet.

- Självförtroende får man via positivt tänkande, sa Sjöström gällt. Det ska jag visa dej på en overhead. Och så försvann han och kom tillbaka med något arbetsprojektorliknande, som han riktade mot tvättstugan och tände. Det blev ett grönt, fosforaktigt sken, och det som avtecknade sig på den skrovliga timmerväggen kunde då ingen bli klok på - det liknade vattenväxter som slingrade sig om varandra.

- Okej, sa Sjöström och gjorde en rörelse mot innerfickan som om han tänkte ta upp en penna. Men det var visst något annat han fick upp... Det verkade vara en liten sprattlande abborre, som han irriterat slängde ut i ån.

- Det gäller att uppehålla den positiva och optimistiska attityden till mig själv om du vill prestera något kvalitetsmässigt optimalt som appellerar till åhörarna, rabblade han entonigt och metalliskt. En prestation som manifesteras i ett toppresultat, spelmässigt sett...

- Va i helskotta dillar han om? tänkte Gustav.

Sjöström belystes underifrån av det gröna ljuset och såg alltmera bisarr ut. Kostymen glänste som fiskfjäll. Hans utseende förändrades, och nu lät rösten som om den kom ur en ekande källare:

- ...få respons för sitt agerande och uppnå en...

Rösten steg och blev tunn som en fnittrig syrsas:

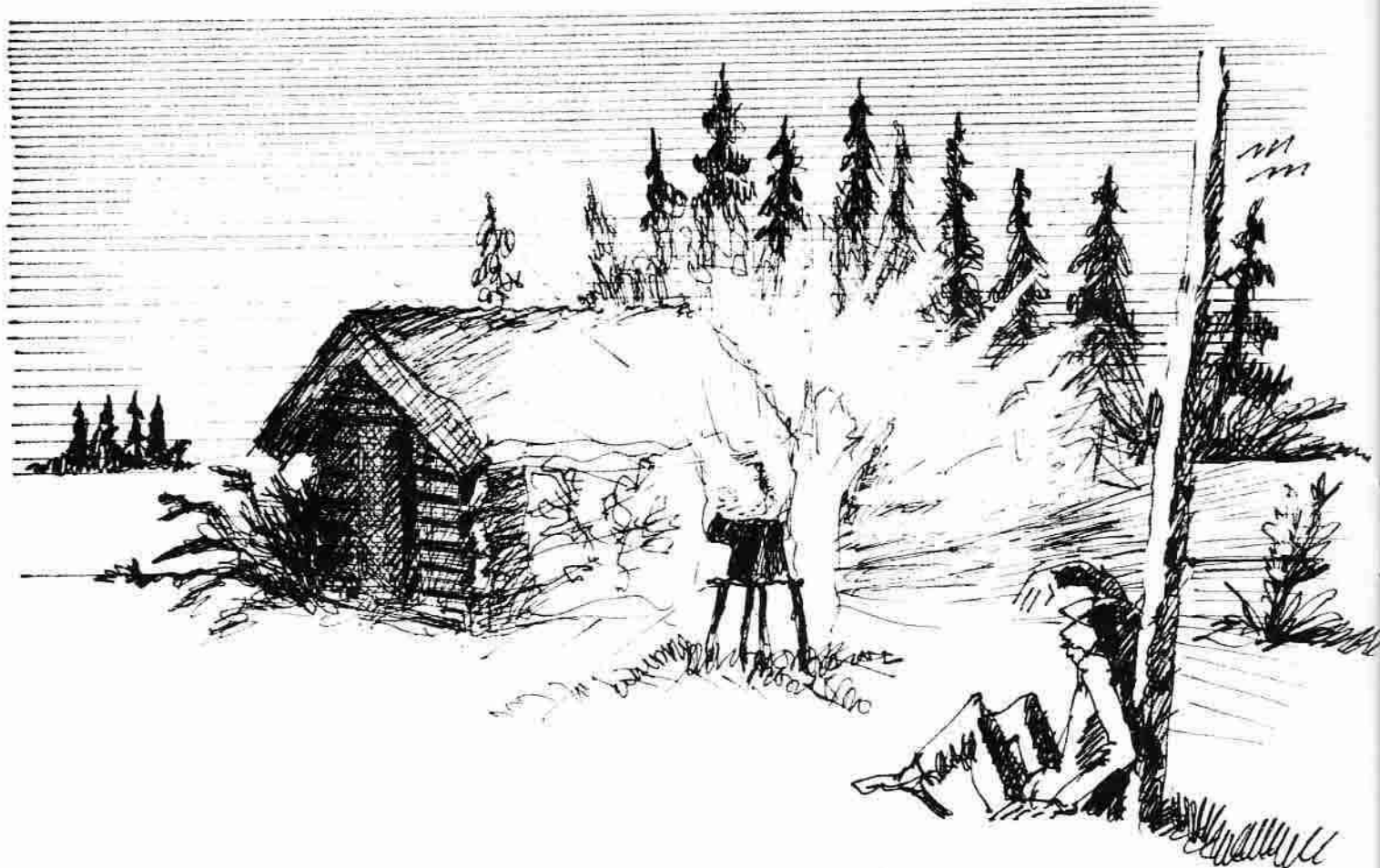
- ...en positiv fungibilitet, pep den.

Sjöströms gestalt började lösas upp i något som liknade en orolig spegelbild i vatten, men han höll fiolen nu, spelade en vansinnig häxpolska och dansade runt projektorn. Den började sprida ut grön och svavelgul rök, som flöt ihop med Sjöströms upplösta konturer.

Så flammade hela scenen upp som i eld, och det bländade Gustav, han satt på marken och hade hasat sig på ändan baklänges upp mot en stor björk, eller vad det var, han såg bara mi-gränflimmer framför ögonen nu.

Så förtonade musiken, blev tunnare och blandades med den tilltagande blåsten och ljudet av rinnande vatten. Ett skärande läte - hånskratt eller fågelskrik - liksom flög förbi och försvann ut över ån.

När Gustav återfick synen var allt förändrat. Sjöström var borta, liksom projektorn och de slingriga bilderna på väggen. Månen lyste i en vattenfylld gammal zinkbalja som stod kvar, halvt begravd, framför tvättstugan. Det blåste.

Svallvågor som efter en motorbåt slog mot bryggan.

Skräcken släppte så småningom, och Gustav gick knäsvag upp mot vägen och den trygga gamla Volvon.

- Undrar vem han var, tänkte han. Men han pratade ju som en pedagog...

EPILOG

På hembygdsföreningens gård står numera Lom-sjöstugan, en timmergrå parstuga som flyttats dit för några år sedan. Mellan den och brygg-huset står en klunga björkar, och framför dem har man uppfört en enkel scen. Den som står där ser framför sig en gräsplan och längre bort en loftbod och en röd enkelstuga, Kärrstugan kallad.

På somrarna har man bl.a. spelmansstämma här, och publiken sitter då bänkad framför scenen och tycker det är vackert med björkarna, folkdräkterna och de gamla husen. En del åhörare har brett ut filter på marken och sitter i olika obekväma ställningar och dricker kaffe, som de köpt vid serveringsborden framför Kärrstugan.

Nu var det spelmansstämma igen, en söndag i början av juni. Det blev allspel med ett trettio-tal spelmän på scenen, och därefter uppträdde spelmanslag, grupper och enskilda.

Gustav var med. Han hade anmält att han ville spela ett par bitar ensam, och nu var det snart dags. Han var spänd men lugn, gick upp på scenen och ställde sig framför en mikrofon. Han började med en vals som gick någotsånär, men plötsligt var både stråkarret och kallsvetten där, och rätt som det var hade han glömt andra repriserna. Han blev besviken och arg på allting, på sig själv, på fiolen som inte lydde, på högtaleriet som skrällde och på den plikt-skyldigast applåderande publiken.

- Jag ska ta den andra biten också, tänkte han, det får gå hur det vill! Han lutade sig fram mot mikrofonen och sa:

- Jag ska försöka spela en gammal polska som jag har efter en spelman som hette Edvin Gus-

tavsson, och han bodde förresten i den där gamla stugan som är hitflyttad och som ni har till höger bakom er, där dom kokar kaffe.

Han började spela, det gick bra, han glömde publiken, han blev ivrig och hetsade upp sig. Han höll på länge, för han varken ville eller kunde sluta. Ett yngre par - hon i bermudas-shorts och han i byxor som var sydda av amerikanska flaggan - reste sig och började dansa med armarna i vädret, något slags improviserad barfotadans på gräsplanen.

- Gå och sätt er och sitt still! sa en äldre dam i vit sommarklänning med stora blåa prickar. Gå å sätt er, för ja ser inget.

Och så steg hon upp från bänken för att ingripa, men satte sig inte igen utan började också hon att snurra omkring på gräsplanen. Hon följdes av fler, gamla och unga dansade. Vildare och vildare blev det, bänkar föll omkull, barn sprang bland filter, kaffekoppar och skingrade kanelbullar. Gustav slutade inte, han visste inte vad som hände. Serveringsborden ramlade, kaffet rann ur tevekannorna, och de som sålde kaffe beskärnade sig högljutt men drogs också de med i den vilda dansen. Det blev allt värre, ända tills en tondöv funktionär i hembygdsföreningen sprang fram och beslutsamt ryckte sladden ur Gustavs mikrofon. Då hördes inte musiken så bra längre. Allt lugnade ner sig. Gustav vaknade upp och lät fiolen sjunka. Han stirrade häpet på förödelserna en stund och lät sig sedan ledas ned från scenen.

Gustav spelar numera ganska ofta på stämmor, men han är nog med att sluta i tid. Han förstår fortfarande inte riktigt varför det blev som det blev den där gången på hembygdsgården. Han funderar på det ibland, och i sin klippbok har han klistrat in en artikel ur lokaltidningen. Den har rubriken "Vild kalabalik på spelmansstämma".

Men han är nästan lite stolt när han läser det där. Till Anna säger han:

- Nog för att han var underlig, den där Sjöström, men han var nog inte så dum som musiklärare!

**Välkomna in med bidrag
till nästa nummer
som beräknas komma ut i mars**

Folkmusiken idag i Sörmland... (och Sverige)

Det fanns en tid då spelmän både i Sörmland och annorstädes mest av allt spelade trevliga melodier från hela Sverige. Det var Gånglåt från Mockfjärd, Visa från Ådalen, Vals från Skrekarhyttan och den välkända skånska polskan efter Ola Lans. Även de med egna spelmansrötter spelade en "allsvensk" repertoar. Fördelen med detta var ju att den kunde alla, man kunde spela med alla, man stack inte ut. Det var i denna tiden, som många spelmanslag bildades och arrangerandet av stora spelmansstämmor sköt fart. Man producerade också en stor mängd låthäften med två- och trestämmiga arrangemang. Spelmansförbunden spelade en stor roll i detta för detta var den tidens ideal.

Det kom en annan tid då vi och hela världen sökte våra rötter och började fråga efter särprägel hos oss själva och folkmusiken i vår landsända. Då fanns återigen spelmansförbunden där till för våra medlemmar och lyfte fram ur glömskans arkiv notuppteckningar från varje socken, tidiga inspelningar och kunskap om vilka, som fortfarande hade traditionsbanden tätt knutna.

Dansare slöt an och trådde lystet nyupptäckta danssteg till våra nyfunna rytmer. Spelmännen fann nöje i sina nya kunskaper och kunde stolt och rakryggat möta sin publik, som häpnade över den egna traktens kulturskatt.

Åter nya tider kom. Nu händer det mycket på folkmusikfronten och det händer fort. Folkmusiken håller på att etablera sig i "vanligt" folks medvetanden - den håller på att ta sig en plats i dagens kultur, den håller på att ta sig en plats i dagens kultur, den hittar sin roll i dagens samhälle. En ny generation spelmän växer upp. Spelmän, som har lärt sig på musikskolor och kurser och från skivor och band. För dessa spelmän är folkmusiken en musik av idag. Den har visserligen kvar sina rötter från långt tillbaka i tiden (förstås), men har även en stark kontakt med dagens samhälle, och med dagens musik.

Sina förebilder hittar dessa spelmän ibland på andra ställen än vi kanske har gjort och det gör att deras musik inte alltid låter som vi är vana vid - "som vi vill att den ska låta..."!

Det är viktigt att vi släpper fram denna nya gene-

ration av folkmusiker. Vi ska inte göra om samma misstag som många före oss har gjort; att klaga på ungdomen och försöka låsa in dem i samma regler och konventioner som varit rättesnören för den tidigare generationen. Det går nämligen inte! Alla generationer gör uppror mot den föregående och så är det i spelmansvärlden också! Det ska istället vara ett ömsesidigt utbyte av intryck och inspiration, idéer och ideologi. Vi har mycket att lära av varandra. Vi måste - från bägge håll - öppna våra sinnen och lyssna till varandra.

Utvecklingen sker på många olika sätt och intrycken kommer från många olika håll. Trender kommer och går inom alla musikstilar - så också inom folkmusiken. Experimentlustan hos våra folkmusiker av idag är det minsann inget fel på. Man blandar instrument friskt, man provar genrefrämmande rytmer och spelsätt och låter sig inspireras av andra länders folkmusik.

Många av dagens utvecklare har i grunden en gedigen kunskap om traditionen i botten och det är dessa vi kan hoppas mest på. De, som bara utvecklar utan medvetenhet, faller snart ifrån eller ilar vidare åt något annat håll rätt så snart.

Men nydanarna, åt vilket håll de än går, är nog rätt glada åt att några står för det traditionella och för bevarandet. Personer att luta sig emot och söka sig till. För det är i mötet mellan dessa människor som saker kan ske. Resultatet blir nästan alltid till slut något som har kontakt med den egna hembygden, kontakt med traditionen, kryddat med mer eller mindre av det vi kan kalla personlig tolkning. Folkmusik! Folkmusik av idag! Folkets musik! En högst levande musik. Missunnsamhet, bitterhet och ogrundad kritik är känslor och yttringar man skall akta sig för. Det är i möten mellan människor det skapas saker!

*Leif Johansson och Christina Frohm
Ordf. och v.ordf. i Södermanlands Spelmansförbund*

Ett försök...

SÖRMLANDSLÄTEN fyller 25 år! En ringa ålder för en vanlig tidning men för ett blad för folklig musik och dans är det kanske en mer vördnadsbjudande ålder. Arne Blomberg tar på sig skulden för de första årens utgåvor och han berättar här om hur det gick till...

1968 blev jag ordförande i Södermanlands Spelmansförbund och min företrädare Gustaf Wetter var under flera år inte bara en nära vän utan också vad man idag kallar mentor.

När julen närmade sig tipsade Gustaf mig att medlemmarna måhända skulle uppskatta en julhälsning från sin unge ordförande och inför detta brevskrivande fick jag idén att skicka med någon låt. Det som närmast låg till hands var någon polska efter Anders Gustaf Andersson, Mörkö eftersom jag nyligen intervjuat flera av hans barn och var uppeldad över låtarna jag funnit i arkivet. Det fanns inte mycket utgivet på den tiden och Gustaf Wetter påstod att jag var den förste som frivilligt besökt förbundets arkivkällare i Katrineholm så jag var säker på att inte många kände till låtarna.

Julbrevet växte till ett litet blad, jag hittade på ett namn, gnuggade rubriker samt fick kontakt med Avebe (nuvarande Samhall) i Stockholm som stencilerade hela härligheten och bara tog betalt för papperet - ont om pengar var det gott om redan på den tiden - och så var det hela igång!

I efterhand funderade styrelsen en hel del på vad vi skulle ha tidningen till. Att den skulle vara till nöje för medlemmarna var ju självklart men skulle den kunna vara till nytta också? Eftersom arkivet var sprängfullt med opublicerat material var det lätt att finna den vinklingen och att vi ville informera om stämmor och träffar och inbjuda till debatt hade vi sagt redan i det första numret.

Medlemsblad fylls ofta med olika reportage om vad som varit, om resor, kurser, stämmor och annat som intresserar den som varit med, men som övriga oftast hoppar över. Den typen av material ville vi inte ha utan redan från början hade vi ambitionen att inget nummer av bladet någonsin skulle bli gammalt - vi ville fylla tidningen med material som man även efter många år skulle ha utbyte av att läsa. Och Sörmlandslåten blev på så sätt också ett medel att påverka verksamheten.

Påverka verksamheten i en organisation som värnar om traditionen? Förvisso en balansgång men här ligger något av kärnan i min egen filosofi om spelmansförbundets verksamhet. Jag anser att hela verksamheten cirkulerar kring den **kunskap** som organisationen har. Uppteckning och insamling av material, arkivarbete, utgivning och utbildning - allt syftar till att ge medlemmar och övriga material och kunnande om den sörmländska folkliga traditionen. Hur man använder kunskapen är för mig den enskildes sak, det bekymrar mig inte ens om man spelar låtarna baklänges, men jag blir glad om man vet vad man gör och dessutom talar om det...

1970 är ett viktigt år i Sörmlandslåten's korta historia, då kom Sörmländska Ungdomsringen in i bilden och sedan dess är vi två organisationer som delar på mödan och glädjen!

Glädjen att hålla tidningen i handen föregås av mödan att göra den. Och mödan har många gånger varit stor. Vad ska vi hitta på den här gången? Vem ska skriva? Hur ska vi hinna? Har vi råd? Vem tusan har originalet, Hur katten får

vi tag på bilder? Vem? Hur? När????? För sent igen!! Kallelser till evenemang som redan varit! Försök till debatt med svarsmöjlighet efter åtta månader...

Efter ett antal nummer med pyttipannaliknande innehåll (eller var det pölsa?) insåg red att här gäller det att hitta på teman för att få ordning på det hela. Och det blev bra! Först den viktiga serien med sörmländska dans- och musikformer som gjorde att schottis, polka och hambo accepterades som folkmusik, sedan en flerårig utgivningsplan med traditioner från våra olika härader och under senare år har vi bland annat mött serier med sörmländska traditionsbärare och olika folkliga instrument.

Idag är det med stor glädje jag ser tillbaka på mina år med Sörmlandslåten. Mödan har bleknat och det känns gott att efterföljande redaktioner har fortsatt att utveckla tidningen och att julhälsningen från 1968 fortfarande lever som en av de viktigaste tidningarna i landet inom folklig musik och dans.

Detta jubileumsnummer innehåller några godbitar från de första årens utgåvor. Många nummer finns fortfarande att köpa, gör det!

Arne Blomberg, urredaktör

SÖRMLANDSLÄTEN

Julen 1968

Södermanlands Spelmansförbunds Medlemsblad

POLONESSEBOKEN

Kjell Widén

Den, som rätt vil lära Spela /:/:/:/:
Måste ei i tackten fela.
Fingrar fot samt ögon öhrat
Utom dem kan ingem giörat.

Med Stråken far nått.
Med fingren tryck tått.
Så läres Spela rätt.

*Den, som rätt vil lära Spela /:/:/:/:
Måste ei i tackten fela
Fingrar fot samt ögon öhrat
Utom dem, kan ingem giörat.
Med Stråken far nått
Med fingren tryck tått
Så läres Spela rätt.*

står det skrivet på pärmen till Polonesse-Boken. Den har tillhört Maria Andersson, Vista skola i Huddinge, som fått den av sin far A.P. Andersson, Aspa skola i Vingåker, vilken i sin tur förmodligen kommit över den på någon auktion, enligt Gustav Wetters avskrift 16 april 1933.

Den är undertecknad Carl Rämelius, Rånhammar den 26 martii 1774. Men tillhör nu mig, Olof Måd Dyreen.

Boken innehåller 65 melodier. Några av dem tillägnade olika personer som La Horn, Demil Coper, Madame Lännäs, La Reine.

Nr. 4 Polonesse öfver älg,
nr II Polonesse ♡-Fröjd.

Hur dansas Polonesse över älg? Flera melodier finns i andra samlingar. Nr. 12 comp. Zellbell, återfinns i bl a Rosenberg I-23, Traditioner av SVENSKA FOLK-DANSAR 4-28. Kanske mest känd som första och tredje repris i Pelle Schenells, "Livanders polska".

Nr. 15 Rosenberg I-28

Nr. 28 Trad. I-33

Rosenberg I-86, Sv. låtar Hälsingland II-432 m fl Nr. 33 och 35 som är väldigt lika återfinns i tredje Sexdregasamlingen som nr. 46

Nr. 47 och 60 har publicerats i "56 Sörmlandslåtar" med kommentar av Gustav Wetter

I samlingens senare del tycks melodierna vara något nyare. De verkar "proffsigare", ofta satta i två stämmor, några har tre repriser etc.

Att jag inte funnit några paralleller beror kanske på att jag haft otillräckligt med jämförelsematerial.

Zellbell Ferdinand, musiker och tonsättare, döpt 3 september 1719 i Stockholm. Död 21 april 1780, fick 1750 fullmakt som hovkapellmästare med uppdrag att tjänstgöra som konsertmästare (klaver). Zellbells far kom från Tyskland.

Det har inte varit min avsikt att presentera ett "vetenskapligt" arbete, möjligen kan mitt embryo inspirera andra spelmän att söka de källor varifrån "deras" låtar härstammar.

Polonesse Comp. a Zellbell

Nr 19

N° 28

O S V

Ur AG Rosenbergs samling

N° 23. Allegretto.

O S V

N° 23. Satt för flera violiner af L. E. Segerberg, orgelnist i Floda, skicklig violinspelare.

Arr.: CARL RÅMELIUS

46. Polonäs

Efter Carl Råmelius år 1774.

TRIO

Spelmansgrupper

KATRINEHOLMS SPELMANSLAG

Åke Lind
Östgötagatan 8
641 36 KATRINEHOLM
0150-114 66

STRÅKDRAGET

Britt Svanström
Karlsro, Forssjöbruk
641 90 KATRINEHOLM
0150-393 25

MUSIKSKOLANS LÅTLAG

Rolf Berlin
Skogsvägen 16
640 23 VALLA
0150-604 50

FOLKMUSIKGRUPPEN SIMMINGS

Sören Olsson
Röjningsstigen 5
645 44 STRÅNGNÅS
0152-121 37

SVÅRTA SPELMÄN

Håkan Söderquist
Diamantvägen 15, Sjösa
611 44 NYKÖPING
0155-22 01 85

OXELÖ GILLES SPELMÄN

Arne Jansson
Pulpetvägen 5
613 01 OXELOSUND
0155-303 92

SLOTTSNYCKLARNÄ

Åke Stenbäck
Strandviksvägen 82
640 20 BJÖRKVIK
0155-713 85

NYCKELHARPAN

Siegfried Nitz
Sjölandsvägen 29
641 53 KATRINEHOLM
0150-190 38

FOLKTON

Edward Anderzon
Västgötagatan 15
641 36 KATRINEHOLM
0150-591 06

HOGSJÖ SPELMANSLAG

Ivan Andersson
Hästhagsvägen 12
640 10 HOGSJÖ
0151-450 66

STRÅNGNÅS GILLES SPELMANSLAG

Amelie Stenström
Bäckvägen 28 C
645 44 STRÅNGNÅS
0152-131 96

NYKÖPINGSHUS SPELMANSGILLE

Ellert Skog
Ringvägen 8
611 35 NYKÖPING
0155-24 21 18

NYCKELHARPGRUPPEN OXTAKT

Roland Eriksson
Breviksvägen 3
613 00 OXELOSUND
0155-353 32

FLENS SPELMANSLAG

Erlend Eriksson
Bergsgatan 20
642 00 FLEN
0157-114 03

MALMABYGDENS SPELMANSLAG

Bror Andersson
Ringvägen 3 B, 1 tr
640 32 MALMKÖPING
0157-204 89

NYCKELKNIPPAN

Sten Eriksson
Frejvägen 9
646 00 GNESTA
0158-103 04

TUNAHARPORNA
Jan Eriksson
Prästtorp
640 40 ST SUNDBY
016 601 14

SÖRMLANDSOKTETTEN
Arne Lindén
Citronvägen 5
633 42 ESKILSTUNA
016-14 60 14

DJURGÅRDENS SPELMANSLAG
Karl Brokvist
Thulegatan 1
633 58 ESKILSTUNA
016-13 96 83

GRANNLAGET
Elisabeth Nilsson
St Hult, Råby Rekarne
635 12 ESKILSTUNA
016-35 90 74

SPELFOLKET
Kåre Widén
Blåklocksvägen 6
632 39 ESKILSTUNA
016-35 25 04

HANSSONS HARPLAG
Rolf Hansson
Vildvinsvägen 5
632 33 ESKILSTUNA
016-42 20 81

REKARNE FOLKDANSGILLES SPL
Birgitta Björkman
Rustmästarvägen 5
632 33 ESKILSTUNA
016-42 07 15

NYCKELHARPAN
Christer Kvarnes
Götgatan 107 A
116 62 STOCKHOLM
08-41 25 12

ESKILSTUNA SPELMANSGILLE
Jan Eriksson
Prästtorp
640 40 ST SUNDBY
016-601 14

NYBBLE ALLSPEL
Nils Häggbom
Box 2068
137 02 VÄSTERHANINGE
08-500 312 88

MALMABYGDENS B-LAG
Ing-Marie Sundin
Box 137 (Sockenvägen 22)
640 31 MELLÖSA
0157-601 65

SÖDERTÄLJE SPELMANSLAG
Bo Roos
Bodavägen 13
144 62 RÖNNINGE
08-532 518 55

57:ANS DURSPELSGRUPP
Carl-Gustav Ohlsson
Torggatan 7
646 00 GNESTA
0158-109 95

BOTKYRKA HEMBYGDSGILLES
Lars Eriksson
Herrängsvägen 54
144 64 RÖNNINGE
08-532 554 45

ESKILSTUNA NYCKELHARPOGRUPP
Rolf Gille
Tegelbruksgatan 7
632 28 ESKILSTUNA
016-12 46 00

SÖDERTÄLJE PENSIONÄRSFÖR.
Folke Andersson
Östergatan 30B
152 43 SÖDERTÄLJE
08-550 382 17

JÄRNA LÄTGRUPP

Ingemar Darsell
Agdala gård
153 00 JÄRNA
08-550 983 64

GAMMELDAX

Ingvar Andersson
Bergsgatan 6
152 41 SÖDERTÄLJE
08-550 846 80

KLÅ OCH KNAVRA

Lena Höög
Nybrogatan 51, 5 tr
114 40 STOCKHOLM
08-61 16 76

BYGDENS BLANDNING

Lennart Nordin
Olovs väg 2
150 16 HÖLÖ
08-551 570 89

SALTSJÖBYGDENS SPELMANSGILLE

Lars Gustavsson
Strålsjövägen 32
138 00 ÄLTA
08-773 45 55

STOCKHOLMS SPELMANSGILLE

Allan Olsson
Drottstigen 15
182 64 DJURSHOLM
08-755 83 23

SALEMS GILLES SPELMANSLAG

Roland Wickbom
Sländstigen 16
144 40 RÖNNINGE
08-532 446 25

4 KRON

Leif Johansson
Sågstuvägen 17, 5tr
141 49 HUDDINGE
08-779 89 67

LÄSTRINGE LÄTAR

Kerstin Lanbeck-Vallén
Lilldalsvägen 53
144 64 RÖNNINGE
08-532 533 28

LEKLÄDAN

Ingemar Aronsson
Harpsundsvägen 1
124 58 BANDHAGEN
08-99 62 19

LÄGGESTA STATIONSORKESTER

Stig Norrman
Täppgatan 2
151 33 SÖDERTÄLJE
08-550 175 20

BÖCKER, NOTER, KASSETTER OCH SKIVOR FRÅN SPELMANSFÖRBUNDET

Förnya och utöka Ditt folkmusikbibliotek
med våra fina produkter

SVENSKA LÅTAR, Södermanland
Vårt landskaps del av det klassiska
storverket. 207 uppteckningar
Faksimil av originalutgåvan från 1934
Pris: 70:-

A.G. Rosenberg
420 SVENSKA DANSPOLSKOR MM
från Södermanland och andra landskap
Faksimil efter utgåvor från 1876-1882
Pris: 80:-

SÖRMLÄNSKA VISOR del I, II och III
Visor för praktiskt bruk från den
sörmländska traditionen
Ett 30-tal visor i varje del
Pris: 20:- styck

A.P. ANDERSSON
75 Låtar och visor från Södermanland
och Närke upptecknade 1880 av skolläraren
i Västra Vingåker August Petter Andersson
Pris: 80:-

AUGUST KARLSSONS LÅTAR
49 låtar från södra Uppland och norra
Södermanland som August Karlsson
spelade dem
Pris: 70:-

Benny Johansson
MÄLARBLANDADE LÅTAR
Klarinettlåtar från mälardalen
Pris: 100:-

KILA TE' TROSA, LP
Visor och låtar från södra Sörmland
med våra fina traditionsbärare och
flera av landskapets skickligaste spelmän
Pris: 90:-

Ingemar Andersson
DANSBANORNA, DANSERNA OCH MUSIKEN
Särtryck ur artikel i "Sörmlandsbygden" 1992
om arbetet med dokumentation om dans-
banornas och dansmusikernas utveckling i
Katrineholstrakten. Pris 35:-

**Beställ hem våra böcker, noter, skivor och kassetter så här enkelt:
Ring in Din beställning till Leif Epel/Excentric AB telefon 08-99 91 90
eller skriv till adressen Box 2041, 125 02 Älvsjö
så får Du ett paket med faktura på posten. Porto tillkommer på priset.**

K.P. Leffler
FOLKMUSIK FRÅN NORRA SÖDERMANLAND
400 melodier upptecknade 1898
Faksimil efter utgåvor från 1899-1900
Pris: 90:-

MORFARS FARS DANSMUSIK
Berättelser och beskrivningar om den äldre
generationens dansnöjen och spelmän
och hur traditionerna lever idag
Pris: 80:-

CARL AUGUST LINDBLOM
97 låtar ur två spelmansböcker från
1853 och 1856 samt historik om den
legendariske storspelmannen
Pris: 90:-

SÖRMLÄNSKA ALLSPELSLÅTAR
Nothäfte samt kassett med gamla
och nya allspelslåtar från vårt
landskap
Pris: 50:-

Anders Björklund
Gunnar Nordlinder
VISOR & VERSAR
87 sjömansvisor från alla de sju haven
Pris: 70:-

I DEN SKÖNA VINGÅKERSBYGDEN, kassett
Folkmusik från Vingåker med Simmings,
Anita Hedlund och Christina Frohm
Pris: 70:-

VÄLKOMMEN TILL VÄRLDEN, kassett
Visor och ramsor för små och stora barn
från den sörmländska traditionen
med våra bästa vissångare
Pris: 70:-

SÖRMLÄNSKA VISOR del 1
Kassett med visor och ramsor
hämtade ur våra visböcker
Pris 70:-

À la Carte kurser på Julita Gård 29-30 januari 1994

På spelkursens meny står:

komp * nya låtar * konstnärligt uttryck * allspelslåtar * intonation/kvartstoner * samspel * spel till dans * individuell teknik * allspelslederi * ornamentik (drillar tex) * nyckelharpspel * durdragsspelspel...

På sång- och viskursens meny står:

trallning * röstteknik * långsamma lyriska visor * flerstämmighet * ornamentik (drillar) * nya visor * kulning...

Då kursen startar börjar kursdeltagarna med att komponera sin egen kurs-meny som lärarna sedan har att servera.

Julita gård ligger mycket vackert vid sjön Ölajaren i östra Sörmland och är sedan länge museum. Herrgårdsmiljöer med vackra interiörer, parkanläggning och flera andra museidelar. En särskild visning ordnas under kursen om Ni så önskar.

I denna rofyllda och förhoppningsvis vackert snövita omgivning träffas vi för att fördjupa oss i spel och sång.

Sörmlands Spelmansförbund är mycket glada och stolta över att kunna presentera två av Sveriges mest meriterade unga folkmusiker/pedagoger/forskare som lärare på denna kurs:

SVEN AHLBÄCK OCH SUSANNE ROSENBERG

Sven blev riksspelman -76, är grundligt utbildad på musikhögskolan och håller nu på att doktorera i Tonspråket i äldre svensk folkmusik. Han är född upplänning och har speltradition efter Jernbergarna med gästrikelåtar.

Susanne är också utbildad på musikhögskolan i allehanda sångtekniker. Hon ägnar sig bl a åt kulning och flerstämmighet tex i Folkliga Damkören som hon startat. Självklart har hon en stor repertoar av visor i bagaget.

Förutom Sven och Susanne kommer **LOTTA FRANZÉN & LISA ARNERDAL** att undervisa. Lotta är examinerad fiolpedagog, nyckelharpist och durspelare. Lotta har en stor sörmländsk repertoar och är dessutom väl hemmastadd i den uppländska. Hon undervisar nu i musikskolan i Uppsala. Håll i er, där Lotta är, där är det drag!

Lisa blev riksspelman-92 och är också hon examinerad fiolpedagog. Lisa spelar låtar efter bröderna Hellström på Vikbolandet men har förstås också en hel del sörmländska låtar i bakfickan, bla efter Christina Frohm. Lisa ensam är det fart i men Lotta och Lisa tillsammans slår det gnistor om ...

Kurskostnaden är 400 kr (600 kr för icke medlem) plus kost&logi 350 kr.

Sörmlands Spelmansförbund subventionerar deltagaravgiften kraftigt, både för medlemmar och icke dito.

Eftersom **REPETITION ÄR ALL KUNSKAPS MODER** planerar vi redan nu en uppföljningskurs som förmodligen blir den 24 april. **Missa inte detta unika tillfälle att finputs och fördjupa dina kunskaper!**

Vårkursen kommer att kosta 300 kr (400 kr icke medlem).

Passa på att utnyttja den rabatt som Sörmlands Spelmansförbund erbjuder dem som redan NU anmäler sig till båda kurserna.

BÅDA kurserna (januari och april) 950 kr (icke medlem 1200 kr)

Endast januarikursen 750 kr (icke medlem 900 kr)

För att anmäla sig till kurs skall anmälningsavgift 250 kr sättas in på SSF pg 12 24 74-0 senast den 10 jan 1994. Anmälan är bindande.

På inbetalningskortet skall tydligt anges:

NAMN ADRESS TEL.NR SÅNG eller vilket INSTRUMENT Särskilda kostbehov

Frågor om kurserna ställs vänligen till Lisa Arnerdal 08-91 65 66.

Frågor om medlemsskap i SSF ställs till Leif Johansson 08-779 89 67.

SÖRMLANDSLÅTEN 25 ÅR

Vår tidning fyller 25 år i år och det vill vi fira med att sälja ut gamla nummer av Sörmlandslåten. Passa på att fylla luckorna i bokhyllan! Första numret av tidningen kom lagom till jul 1968. De flesta numren finns fortfarande kvar i mer eller mindre stora upplagor, och nu öppnar vi lagret och säljer ut av vad vi har. Vissa av de äldre årgångarna är tyvärr slut och andra finns kvar i mycket små upplagor, så vill man ha chansen att köpa *dem*, gäller det alltså att vara tidigt ute. Använd beställningskupongen nedan och skicka till Leif Johansson. Blir det fler köpare än tidningar avgör poststämpelns datum vem, som köper först. **Observera att det inte går att ringa in sin beställning!** På priset tillkommer porto och emballagekostnad.

Dessa nummer finns till försäljning:

Julen - 69, 1/71, 2 - 3/71.	150:-/styck.
1/73, 1/74.	100:-/styck.
1/76.	75:-/styck.
1/77, 2/77, 1/78, 2/78, 1/79, 2/79, 1/80, 2/80, 3 - 4/80, 1/81, 2/81, 3/81, 4/81, 1/82, 2/82, 3/82, 4/82.	25:-/styck.
1/83, 2/83, 3 - 4/83, 1/84, 2/84, 3/84, 1/85, 2/85, 3/85, 1/86, 2/86, 1/87, 2/87.	10:-/styck.
1/88, 2/88, 1/89, 2/89, 1/90, 1/91, 2/91, 1 - 2/92 1/93.	5:-/styck.

Ja, jag vill ta chansen att komplettera mitt förråd av Sörmlandslåten!

Jag beställer följandenummer:.....

Namn:.....

Adress:.....

Postadress:.....

Skicka till: Leif Johansson, Sågstuvägen 17, 5 tr, 141 49 HUDDINGE

T I L L S A L U !

FYND OCH PÄRLOR UR ARKIV- OCH LAGERGÖMMOR.

Skynda och fynda! Vissa utgåvor endast i enstaka exemplar!

SÖRMLAND:

Södermanlands Spelmansförbunds Festskrift.

Utgiven till Södermanlands Spelmansförbunds 25-årsjubileum 1950.

Tryckår 1950.

150:-

Sörmlandslåtar.

Arrangerade av Olof Andersson. Utgivna av Södermanlands
Spelmansförbund.

Sörmländska handlingar nr. 12.

Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria.

Tryckår 1947.

250:-

Sörmlandslåtar av Carl G. Axelsson, Flodafors.

Tryckår 1969.

70:-

ÖSTERGÖTLAND:

Svenska Låtar Östergötland, del I.

Faksimile av utgåva från 1936.

Tryckår 1978.

70:-

Svenska Låtar Östergötland, del II.

Faksimile av utgåva från 1936.

Tryckår 1978.

70:-

På förstukvisten.

50 omtyckta låtmelodier för fiol spelta på Skansen utå Lars i Svarven.

L.J Sundell.

Faksimile.

Okänt tryckår.

70:-

Spelmännen Hellström.

Berättelser och låtar från Vikbolandet.

Tryckår 1991.

70:-

ÖVRIGT:

Svenska folkdansmelodier.
Arrangemang för 3 fioler av Anders Soling.
Tryckår 1928. 200:-

Josef Kryсандers 70 låtar, visor och psalmer.
Tryckår 1972. 50:-

65 Västmanlandslåtar.
Arrangerade för två fioler.
Utgivna av Västmanlands Spelmansförbund.
Tryckår 1961. 100:-

Beställ genom att fylla i kupongen nedan. Vissa produkter kan ta slut fort, så skynda Er in med Er beställning. Poststämpelns datum gäller. (Det går inte att ringa in sin beställning.) Porto och emballagekostnad tillkommer på priset.

Ja, jag vill beställa följande produkter. (Jag är medveten om att vissa böcker redan kan vara slutsålda):

.....
.....
.....

Namn: Adress:

Postadress:

Skickakupongentill: Södermanlands Spelmansförbund
Leif Johansson
Sågstuvägen 17, 5 tr
141 49 HUDDINGE

så kommer varorna på posten endera da´n!